

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด ปีงบประมาณ 2559

ชุดโครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนาการทดสอบเทคโนโลยีการผลิตพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสม
ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

โครงการวิจัย : วิจัยและทดสอบพันธุ์กล้วยไม้และไม้ดอกไม้ประดับในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

กิจกรรมที่ 2 : การทดลองการผลิตไม้ดอกไม้ประดับที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

ชื่อการทดลองที่ 2.2 : ทดสอบพันธุ์ดาหลาที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าการทดลอง : ชญานุช ตรีพันธ์^{1/}

ผู้ร่วมงาน : สุมาลี ศรีแก้ว^{1/} บุญชนะ วงศ์ชนะ^{1/} ศุภลักษณ์ อริยภูษัย^{1/}

บทคัดย่อ

การทดสอบพันธุ์ดาหลาที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน 3 ซ้ำ 9 พันธุ์ ประกอบด้วย พันธุ์ตรัง 1 พันธุ์ตรัง 2 พันธุ์ตรัง 3 พันธุ์ตรัง 4 พันธุ์ตรัง 5 พันธุ์บัวแดงเล็ก พันธุ์บัวแดงใหญ่ พันธุ์บัวชมพู และพันธุ์ชมพูบ้านแหล พบว่า การเจริญเติบโตทางด้านลำต้น มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ในเรื่องการแตกกอ ขนาดกอ และความยาวใบ โดยดาหลาพันธุ์ตรัง 3 มีการแตกกอมากที่สุดคือ มีจำนวนต้นเฉลี่ย 31.58 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 29.67 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเฉลี่ย 14.83 ต้น/กอ/ปี ดาหลาพันธุ์ตรัง 2 มีขนาดกอสูงสุดเฉลี่ย 4.82 เมตร และดาหลาพันธุ์บัวแดงใหญ่ มีขนาดใบยาวที่สุดเฉลี่ย 53.11 เซนติเมตร ตามลำดับ ส่วนในเรื่องความสูงและความกว้างใบ ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ โดยดาหลาพันธุ์ตรัง 3 มีความสูงเฉลี่ย 185.28 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 101.28 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเฉลี่ย 50.63 เซนติเมตร/ปี และดาหลาพันธุ์บัวแดงใหญ่มีขนาดใบกว้างที่สุดเฉลี่ย 14.97 เซนติเมตร ตามลำดับ ในด้านผลผลิต ดาหลาพันธุ์ตรัง 4 มีการให้ผลผลิตเร็วที่สุดคือ 22 เดือนหลังปลูก และมีผลผลิตรวม 7 เดือนสูงสุดเท่ากับ 27.01 ดอก/กอ

รหัส 02-12-57-05-02-00-01-57

^{1/} ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง 92105

คำนำ

ดาหลา มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Etilingera elatior* (Jack) R.M. Smith เป็นพืชล้มลุกประเภทใบเลี้ยงเดี่ยว อยู่ในวงศ์ขิง (Zingiberales) เป็นไม้ดอกพื้นเมืองทางภาคใต้ เป็นไม้ดอกที่ให้ดอกดกในฤดูร้อน ขณะที่ไม้ดอกชนิดอื่นๆ ไม่น่าจะมีดอก ประกอบกับดอกมีขนาดใหญ่ สีสดใส รูปทรงแปลกตา ทำให้เป็นที่สนใจของผู้พบเห็นและเป็นที่ต้องการของตลาด มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในรูปของไม้ตัดดอก ประดับอาคารสถานที่ หน่อ ดอก และผลอ่อน ใช้เป็นอาหาร ทั้งเป็นผักสด และแปรรูป ปัจจุบันมีการปลูกดาหลาในรูปการค้าสำหรับตัดดอกในจังหวัดนนทบุรี สมุทรสาคร กาญจนบุรี ระยอง จันทบุรี และกระบี่ โดยมีราคาประมาณดอกละ 8-50 บาท มีความต้องการซื้อขายดอกที่ตลาดปากคลอง 200-500 ดอกต่อสัปดาห์ มีมูลค่า 3,000-7,500 บาท นอกจากนี้ยังสามารถส่งออกต้นพันธุ์ได้บ้าง ราคาต้นพันธุ์ (หน่อ) 50-300 บาท แหล่งผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อ.บางกรวย จ.นนทบุรี อ.ด่านมะขามเตี้ย จ.กาญจนบุรี อ.เมือง จ.กระบี่ (สุรวิช, 2553) ปัจจุบันมีการนำดาหลามาปลูกในสวนยาง เนื่องจากดาหลาเป็นพืชหนึ่งในจำนวนอีกหลายพืช เช่น หน้าวัว ระกำ สละ กระจ่าง ผักเหลียง ต้นมันปู ฯลฯ ที่ปลูกร่วมกับยางได้และเป็นพืชที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับเจ้าของสวนยาง โดยมีการปลูกมานานแล้วในภาคใต้ของไทยแต่ปัจจุบันได้มีการนำมาปลูกเป็นไม้ตัดดอกมากขึ้น ด้วยธรรมชาติของดาหลาที่ชอบขึ้นในที่ร่มรำไร ชอบดินร่วนที่มีอินทรีย์วัตถุสูง จึงเหมาะที่จะปลูกในระหว่างแถวยางหลังจากปลูกยางไปแล้ว 5 ปี ดาหลาก็ได้อาศัยร่มเงาของยางพาราในการเจริญเติบโตและออกดอก แต่จะให้ผลผลิตได้ดีนั้นควรปลูกกับพันธุ์ยางที่ทยอยผลัดใบ เช่น พันธุ์สถาบันวิจัยยาง 251 และพันธุ์ BPM 24 (พรพิชญ์, 2549)

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรังดำเนินการวิจัยและคัดเลือกดาหลา ได้ดาหลาพันธุ์แนะนำ จำนวน 5 สายพันธุ์ ดังนี้
ทรง 1 ดอกสีขาว ให้ผลผลิตดอกเฉลี่ย 39 ดอก/กอ/ปี
ทรง 2 ดอกสีบานเย็น ให้ผลผลิตดอกเฉลี่ย 40 ดอก/กอ/ปี
ทรง 3 ดอกสีแดง ให้ผลผลิตดอกเฉลี่ย 106 ดอก/กอ/ปี
ทรง 4 ดอกสีชมพู ให้ผลผลิตดอกเฉลี่ย 136 ดอก/กอ/ปี
และทรง 5 ดอกสีแดงเข้ม ให้ผลผลิตดอกเฉลี่ย 48 ดอก/กอ/ปี (อาภรณ์, 2543) และจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยะลา อีกจำนวน 4 สายพันธุ์ คือ ดาหลาบัวชมพู มีดอกสีชมพู ลักษณะดอกคล้ายถ้วย ดาหลาชมพูบ้านแหลม มีดอกสีชมพู ดาหลาบัวแดงเล็ก และดาหลาบัวแดงใหญ่ มีดอกสีแดง ลักษณะดอกคล้ายถ้วย

ดังนั้นจึงควรมีการทดสอบเพื่อศึกษาถึงปริมาณและคุณภาพผลผลิต สำหรับเผยแพร่พันธุ์ดาหลาแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. หน่อดาหลาจำนวน 9 สายพันธุ์
2. ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และปุ๋ยอินทรีย์
3. วัสดุปลูก เช่น ถุงพลาสติกดำ ดินผสม แกลบ ฯลฯ
4. อุปกรณ์ในการเก็บและบันทึกข้อมูล เช่น ป้ายประจำต้น ไหมพรม เทปวัด เวอร์เนียคาลิปเปอร์ (Vernier Caliper) แผ่นเทียบสีของ The Royal Horticulture Society (RHS)

วิธีการ

ดำเนินการในแปลงวิจัยของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง อ.สีกา จ.ตรัง พื้นที่ 2 ไร่ ดังนี้

1. วางแผนการทดลองแบบ RCB 9 กรรมวิธี จำนวน 3 ซ้ำ ดังนี้

กรรมวิธีที่ 1 ดาหลาพันธุ์ตรัง 1

กรรมวิธีที่ 2 ดาหลาพันธุ์ตรัง 2

กรรมวิธีที่ 3 ดาหลาพันธุ์ตรัง 3

กรรมวิธีที่ 4 ดาหลาพันธุ์ตรัง 4

กรรมวิธีที่ 5 ดาหลาพันธุ์ตรัง 5

กรรมวิธีที่ 6 ดาหลาพันธุ์บัวแดงเล็ก

กรรมวิธีที่ 7 ดาหลาพันธุ์บัวแดงใหญ่

กรรมวิธีที่ 8 ดาหลาพันธุ์บัวชมพู

กรรมวิธีที่ 9 ดาหลาพันธุ์ชมพูบ้านแหล

2. เตรียมแปลงสำหรับปลูกดาหลา โดยทำการไถตะ และไถแปรเพื่อย่อยดินให้ร่วนเนื่องจากเป็นพื้นที่ปลูกใหม่ ใช้ระยะปลูก 3 x 3 เมตร เตรียมหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม.

3. นำหน่อดาหลาปลูกในแปลงทดลองโดยรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก อัตรา 1 กก. ต่อหลุม

4. ปฏิบัติดูแลรักษา โดยการให้น้ำสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในช่วงฤดูแล้ง กำจัดวัชพืชตัดแต่งต้นที่แห้งและถูกแมลงทำลาย

5. ให้ปุ๋ยคอก 15 กิโลกรัม/กอ/ปี โดยแบ่งใส่ 3 ครั้ง และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 52 กิโลกรัม/ไร่/ปี โดยแบ่งใส่ 3 ครั้ง

การบันทึกข้อมูล

1. ข้อมูลการเจริญเติบโต ดังนี้

- การแตกกอ
- ความสูงกอ
- ขนาดกอ
- ขนาดใบ

นำมาหาอัตราการเจริญเติบโต

$$\text{อัตราการเจริญเติบโต} = \frac{\text{การเจริญเติบโตครั้งสุดท้าย} - \text{การเจริญเติบโตครั้งแรก}}{\text{จำนวนวันเลี้ยง}}$$

2. ข้อมูลดอกและองค์ประกอบของดอก ดังนี้

- ปริมาณดอก/กอ
- สีดอก
- ขนาดดอก
- ความยาวก้านดอก
- ขนาดและจำนวนกลีบประดับ
- จำนวนกลีบจริง

เวลาและสถานที่

ระยะเวลา   ตุลาคม 2556 - กันยายน 2559
สถานที่   ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง อ.สิเกา จ.ตรัง

ผลการทดลองและวิจารณ์

1. การเจริญเติบโตด้านลำต้น

การเจริญเติบโตด้านลำต้นเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือนตุลาคม 2559 ผลดังนี้

1.1 การแตกกอ พบว่า ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีการแตกกอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) โดยพันธุ์ตรัง 3 มีจำนวนต้นเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 31.58 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 29.67 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 14.83 ต้น/กอ/ปี รองลงมา พันธุ์ตรัง 1 มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 31.28 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 29 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 14.50 ต้น/กอ/ปี พันธุ์ตรัง 4 มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 30.53 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 28.86 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 14.43 ต้น/กอ/ปี พันธุ์ตรัง 2 มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 29 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 27.50 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 13.75 ต้น/กอ/ปี พันธุ์ชมพูบ้านแหล มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 28.03 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 26.14 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 13.06 ต้น/กอ/ปี พันธุ์ตรัง 5 มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 27.28 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 25.06 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 12.52 ต้น/กอ/ปี พันธุ์บัวแดงเล็ก มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 21.81 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 19.69 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 9.87 ต้น/กอ/ปี พันธุ์บัวชมพู มีจำนวนต้นเฉลี่ยเท่ากับ 15.67 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 14 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 7 ต้น/กอ/ปี และพันธุ์บัวแดงใหญ่ มีจำนวนต้นเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 11.42 ต้น/กอ มีจำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 9.94 ต้น/กอ มีอัตราการเพิ่มจำนวนต้นเท่ากับ 7 ต้น/กอ/ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

1.2 ความสูง พบว่า ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีความสูงไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดยพันธุ์ตั้ง 3 มีความสูงเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 185.28 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 101.28 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 50.63 เซนติเมตร/ปี รองลงมาพันธุ์ตั้ง 2 มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 182.50 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 98.40 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 49.20 เซนติเมตร/ปี พันธุ์ตั้ง 1 มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 170.83 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 90.48 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 45.23 เซนติเมตร/ปี พันธุ์ตั้ง 4 มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 169.58 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 77.53 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 38.76 เซนติเมตร/ปี พันธุ์บัวแดงเล็ก มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 156.25 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 76.60 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 38.29 เซนติเมตร/ปี พันธุ์ตั้ง 5 มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 154.31 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 71.95 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 35.97 เซนติเมตร/ปี พันธุ์ชมพูบ้านแหล มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 150.97 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 55.24 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 27.61 เซนติเมตร/ปี พันธุ์บัวแดงใหญ่ มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 151.67 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 53.20 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 26.60 เซนติเมตร/ปี และพันธุ์บัวชมพู มีความสูงเฉลี่ยเท่ากับ 128.33 เซนติเมตร มีความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 30.23 เซนติเมตร มีอัตราการเพิ่มความสูงเท่ากับ 15.11 เซนติเมตร/ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

1.3 ขนาดกอ พบว่า ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีขนาดกอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) โดยพันธุ์ตั้ง 2 มีขนาดกอสูงที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.82 เมตร รองลงมาพันธุ์ตั้ง 3 พันธุ์ตั้ง 5 พันธุ์ชมพูบ้านแหล พันธุ์ตั้ง 4 พันธุ์บัวแดงใหญ่ พันธุ์บัวแดงเล็ก พันธุ์ตั้ง 1 และพันธุ์บัวชมพู โดยมีขนาดกอเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 4.06 3.99 3.94 3.73 3.65 3.59 และ 3.30 เมตร ตามลำดับ (ตารางที่ 3) จากผลการทดลองขนาดกอขอดาหลาแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกันโดยมีขนาดตั้งแต่ 3 – 5 เมตร

1.4 ขนาดใบ

1.4.1 ความกว้างใบ พบว่า ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีความกว้างใบไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดยพันธุ์บัวแดงใหญ่ มีขนาดใบกว้างที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 14.97 เซนติเมตร รองลงมาพันธุ์ตั้ง 1 พันธุ์ตั้ง 2 พันธุ์ชมพูบ้านแหล พันธุ์บัวชมพู พันธุ์ตั้ง 3 พันธุ์ตั้ง 4 พันธุ์บัวแดงเล็ก และพันธุ์ตั้ง 5 โดยมีขนาดใบกว้างเฉลี่ยเท่ากับ 14.79 14.00 13.84 13.70 13.56 13.48 13.43 และ 12.38 เซนติเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ 3) จากผลการทดลองความกว้างของใบดาหลาแต่ละพันธุ์ไม่มีความแตกต่างกันมากโดยมีขนาดตั้งแต่ 12 – 17 เซนติเมตร

1.4.2 ความยาวใบ พบว่า ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีความยาวใบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) โดยพันธุ์บัวแดงใหญ่ มีขนาดใบยาวที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 53.11 เซนติเมตร รองลงมาพันธุ์ตั้ง 4 พันธุ์ชมพูบ้านแหล พันธุ์ตั้ง 5 พันธุ์ตั้ง 1 พันธุ์บัวชมพู พันธุ์บัวแดงเล็ก พันธุ์ตั้ง 3 และพันธุ์ตั้ง 2 โดยมีขนาดใบยาวเฉลี่ยเท่ากับ 51.77 51.76 51.34 50.81 50.00 49.34 48.11 และ 45.75 เซนติเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ 3) จากผลการทดลองความยาวของใบดาหลาแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกันโดยมีขนาดตั้งแต่ 45 – 56 เซนติเมตร

ตารางที่ 1 การเจริญเติบโตของตาปลา ด้านจำนวนต้น จำนวนต้นเพิ่มขึ้น และอัตราการเพิ่มจำนวนต้น

พันธุ์	จำนวนต้นเฉลี่ย/กอ (ต้น)	จำนวนต้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ย/กอ (ต้น)	อัตราการเพิ่มจำนวนต้น (ต้น/กอ/ปี)
ตรัง 1	31.28 a	29.00 a	14.50a
ตรัง 2	29.00 ab	27.50 ab	13.75 ab
ตรัง 3	31.58 a	29.67 a	14.83 a
ตรัง 4	30.53 a	28.86 a	14.43 a
ตรัง 5	27.28 ab	25.06 ab	12.52 ab
บัวแดงเล็ก	21.81 abc	19.69 abc	9.87 abc
บัวแดงใหญ่	11.42 c	9.94 c	4.97 c
บัวชมพู	15.67 bc	14.00 bc	7.00 bc
ชมพูบ้านแหล	28.03 ab	26.14 ab	13.06 ab
F-test	*	*	*
CV %	8.53	21.45	7.40

ตัวอักษรแตกต่างกันในแต่ละสตรมภ์มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยวิธี DMRT

ตารางที่ 2 การเจริญเติบโตของตาหลา ด้านความสูง ความสูงเพิ่มขึ้น และอัตราการเพิ่มความสูง

พันธุ์	ความสูงเฉลี่ย/กอ (เซนติเมตร)	ความสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย/กอ (เซนติเมตร)	อัตราการเพิ่มความสูง (เซนติเมตร/กอ/ปี)
ตรัง 1	170.83	90.48	45.23
ตรัง 2	182.50	98.40	49.20
ตรัง 3	185.28	101.28	50.63
ตรัง 4	169.58	77.53	38.76
ตรัง 5	154.31	71.95	35.97
บัวแดงเล็ก	156.25	76.60	38.29
บัวแดงใหญ่	151.67	53.20	26.60
บัวชมพู	128.33	30.23	15.11
ชมพูบ้านแหล	150.97	55.24	27.61
F-test	ns	ns	ns
CV %	8.28	7.82	8.30

ns ไม่มีมีความแตกต่างกันทางสถิติ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยวิธี DMRT

ตารางที่ 3 การเจริญเติบโตของตาหลา ด้านขนาดกอ และขนาดใบ

พันธุ์	ขนาดกอ (เมตร)	ขนาดใบ (เซนติเมตร)	
		ความกว้าง	ความยาว
ตรัง 1	3.59 bc	14.79	50.81 a
ตรัง 2	4.82 a	14.00	45.75 b
ตรัง 3	4.20 ab	13.56	48.11 ab
ตรัง 4	3.94 bc	13.48	51.77 a
ตรัง 5	4.05 b	12.38	51.34 a
บัวแดงเล็ก	3.65 bc	13.43	49.34 ab
บัวแดงใหญ่	3.73 bc	14.97	53.11 a
บัวชมพู	3.30 c	13.70	50.00 ab
ชมพูบ้านแหล	3.99 bc	13.84	51.76 a
F-test	*	ns	*
CV %	9.56	7.73	7.62

ns ไม่มีมีความแตกต่างกันทางสถิติ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยวิธี DMRT

ตัวอักษรแตกต่างกันในแต่ละสดมภ์มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยวิธี DMRT

2. การให้ผลผลิต

ปัจจุบันดาหลามีอายุ 30 เดือน (เดือนตุลาคม 2557 – เดือนเมษายน 2560) โดยพันธุ์ตรัง 4 ให้ผลผลิตเร็วที่สุดเมื่ออายุ 22 เดือนหลังปลูก รองลงมาพันธุ์ตรัง 3 ให้ผลผลิต 23 เดือนหลังปลูก พันธุ์ตรัง 5 พันธุ์บัวแดงเล็ก ให้ผลผลิต 26 เดือนหลังปลูก พันธุ์ตรัง 1 พันธุ์ตรัง 2 พันธุ์บัวแดงใหญ่ ให้ผลผลิต 28 เดือนหลังปลูก พันธุ์ชมพูบ้านแหล ให้ผลผลิต 29 เดือนหลังปลูก และพันธุ์บัวชมพูยังไม่ให้ผลผลิต

จำนวนดอกเฉลี่ยต่อกอ (เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2559 – เดือนมีนาคม 2560) พบว่า พันธุ์ตรัง 4 มีจำนวนดอกเฉลี่ย/กอมากที่สุดเท่ากับ 27.01 ดอก รองลงมาพันธุ์ตรัง 3 พันธุ์ตรัง 2 พันธุ์บัวแดงเล็ก พันธุ์ตรัง 1 พันธุ์ตรัง 5 พันธุ์บัวแดงใหญ่ พันธุ์ชมพูบ้านแหล มีจำนวนดอกเฉลี่ย/กอ เท่ากับ 24.50 19.34 17.39 8.00 6.62 6.42 5.20 และพันธุ์บัวชมพูยังไม่ให้ผลผลิต ตามลำดับ (ตารางที่ 4) จากผลการทดลองดาหลาแต่ละพันธุ์ให้ผลผลิตไม่พร้อมกันและบางพันธุ์ยังไม่ให้ผลผลิต โดยเริ่มให้ผลผลิตหลังจากปลูกประมาณ 22 – 29 เดือน มีจำนวนดอก/กอ ตั้งแต่ 0 – 32 ดอก ซึ่งการปลูกดาหลาด้วยวิธีแยกหน่อจะเริ่มออกดอกเมื่อหลังปลูกได้ประมาณ 1 ปี และจะออกดอกและให้ผลผลิตเต็มที่เมื่ออายุ 4 ปี (พรพิชญา, 2549)

ตารางที่ 4 อายุการให้ผลผลิต และจำนวนดอกต่อกอของดาหลา 9 สายพันธุ์

พันธุ์	อายุดาหลาเมื่อให้ผลผลิตครั้งแรก (เดือน)	จำนวนผลผลิตเฉลี่ย/กอ (ดอก)
ตรัง 1	28	8.00
ตรัง 2	28	24.50
ตรัง 3	23	19.34
ตรัง 4	22	27.01
ตรัง 5	26	6.62
บัวแดงเล็ก	26	17.39
บัวแดงใหญ่	28	6.42
บัวชมพู	ยังไม่ให้ผลผลิต	ยังไม่ให้ผลผลิต
ชมพูบ้านแหล	29	5.20

3. ดอกและองค์ประกอบของดอก

ดอกดาหลาทัง 8 พันธุ์ มีลักษณะดอกและองค์ประกอบของดอก ดังนี้ (ตารางที่ 5)

3.1 ดาหลาพันธุ์ตรัง 1 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 12 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 59 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 25.21 กลีบ ขนาด 3.25 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 215.20 กลีบ ขนาด 1.16 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 230.10 ดอก กลีบดอกสีขาว (WG 155 A)

3.2 ดาหลาพันธุ์ตรัง 2 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 10.83 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 52.33 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 26 กลีบ ขนาด 3.55 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 209.20 กลีบ ขนาด 1.16 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 205.40 ดอก กลีบดอกสีชมพูบานเย็น (RP 61 A)

3.3 ดาหลาพันธุ์ตรัง 3 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 11 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 47 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 25.33 กลีบ ขนาด 3.77 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 215 กลีบ ขนาด 1.17 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 239.56 ดอก กลีบดอกสีแดง (RG 45 C)

3.4 ดาหลาพันธุ์ตรัง 4 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 11.16 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 75.22 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 25.25 กลีบ ขนาด 3.11 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 187.63 กลีบ ขนาด 1.20 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 207.50 ดอก กลีบดอกสีชมพู (RG 46 B)

3.5 ดาหลาพันธุ์ตรัง 5 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 8.5 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 53 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 18 กลีบ ขนาด 3.66 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 213.50 กลีบ ขนาด 1.00 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 240 ดอก กลีบดอกสีแดงเข้ม (RG 46 A)

3.6 ดาหลาพันธุ์บัวแดงเล็ก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 10.76 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 43.49 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 16.92 กลีบ ขนาด 4.55 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 102.88 กลีบ ขนาด 1.40 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 120.60 ดอก กลีบดอกสีแดง (RG 45 A - 45 B)

3.7 ดาหลาพันธุ์บัวแดงใหญ่ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 12 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 38.50 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 20.80 กลีบ ขนาด 4.86 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 110 กลีบ ขนาด 1.3 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 123 ดอก กลีบดอกสีแดง (RG 45 B)

3.8 ดาหลาพันธุ์ชมพูบ้านแหล มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 10.50 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกเฉลี่ย 77 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกเฉลี่ย 23.50 กลีบ ขนาด 3.80 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในเฉลี่ย 208 กลีบ ขนาด 1.15 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงเฉลี่ย 216 ดอก กลีบดอกสีชมพู (RG 38 A , RG 39 B)

จากผลการทดลองดาหลาทั้ง 8 พันธุ์ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกตั้งแต่ 8 - 13 เซนติเมตร ความยาวก้านดอกตั้งแต่ 29 - 106 เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นนอกตั้งแต่ 14 - 29 กลีบ ขนาด 2-6

เซนติเมตร จำนวนกลีบประดับชั้นในตั้งแต่ 80 – 270 กลีบ ขนาด 1-2 เซนติเมตร จำนวนดอกจริงตั้งแต่ 110 – 320 ดอก

ตารางที่ 5 ขนาดดอก ความยาวก้าน จำนวนกลีบ ขนาดกลีบ และสีของดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์

พันธุ์	ขนาด ดอก (ซม.)	ความยาวก้าน ดอก (ซม.)	กลีบประดับชั้นนอก		กลีบประดับชั้นใน		จำนวน ดอกจริง (ดอก)	สีดอก
			จำนวน (กลีบ)	ขนาด (ซม.)	จำนวน (กลีบ)	ขนาด (ซม.)		
ตรัง 1	12	59	25.21	3.25	215.20	1.16	230.10	WG 155 A
ตรัง 2	10.83	52.33	26	3.55	209.20	1.16	205.40	RP 61 A
ตรัง 3	11	47	25.33	3.77	215	1.17	239.56	RG 45 C
ตรัง 4	11.16	75.22	25.25	3.11	187.63	1.20	207.50	RG 46 B
ตรัง 5	8.50	53	18	3.66	213.50	1	240	RG 46 A
บัวแดงเล็ก	10.76	43.49	16.92	4.55	102.88	1.4	120.60	RG 45 A - 45 B
บัวแดงใหญ่	12.00	38.50	20.80	4.86	110	1.3	123	RG 45 B
ชมพูบ้านแหล	10.50	77	23.50	3.80	208	1.15	216	RG 38 A , RG 39 B

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

ดาหลาทั้ง 9 พันธุ์มีการเจริญเติบโตดี มีความเหมาะสมสำหรับปลูกในพื้นที่ในเขตภาคใต้ตอนล่าง โดยมีขนาดกอเฉลี่ย 3.30 – 4.20 เมตร/กอ มีจำนวนต้นเฉลี่ย 11.42 – 31.58 ต้น/กอ มีความสูงเฉลี่ย 128.33 – 185.28 เซนติเมตร/กอ มีขนาดใบกว้างเฉลี่ย 12.38 – 14.79 เซนติเมตร และมีขนาดใบยาวเฉลี่ย 45.75 – 53.11 เซนติเมตร โดยดาหลาพันธุ์ตรัง 4 ให้ผลผลิตเร็วที่สุดคือ 22 เดือนหลังปลูก และมีจำนวนดอกเฉลี่ยมากที่สุดคือ 27.01 ดอก/กอ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถแนะนำพันธุ์ดาหลาแก่เกษตรกรที่สนใจปลูกในพื้นที่ภาคใต้

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณนายสุชาติ ผอมนุ่ม นางสาวดารณี จำปา เจ้าพนักงานการเกษตร นายสุนทร จงริน นางบุญศรี จาวีสูตร และนางมาหวัน คงสง คณงานทดลองการเกษตร ที่ช่วยในการรวบรวม บันทึกข้อมูล ปลูกและดูแลรักษาดาหลา

เอกสารอ้างอิง

พรรพิชญา สุเสวี. 2549. คอลัมน์ “ทิศทางการเกษตร” เดลินิวส์ ฉบับที่ 20,809 วันอังคารที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2549

พานิช ยศปัญญา. 2541. **ไม้ตัดดอกเมืองร้อน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ.

วินัย จระระนิล. 2537. ดาหลา. ใน : **ไม้ตัดดอกเขตร้อน**. กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร. หน้า 97-104.

สุรวิช วรรณไกรโรจน์. 2553. การปลูกดาหลา. แหล่งที่มา www.eto.ku.ac.th/neweto/e สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555.

อาภรณ์ เจียมสายใจ. 2543. **ดาหลาเมืองตรัง**. วารสารเทคโนโลยีชาวบ้าน. 13 (252) : 8-14.

อภิชาติ ชิดบุรี. 2539. **การขยายพันธุ์ดาหลาในสภาพปลอดเชื้อ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (เกษตรศาสตร์) สาขาพืชสวน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.